

Latweefchu Awises.

Nr. 19.

Zettortdeenâ 7. Maiji.

1859.

Awifchu sinnas.

Wahzfemme. Deemschehl karfch un karra-breemas fahlfufchees, un tà jaw rahdahs ka Italiâ ween gan ne paliks, jo itt wiffi taiifahs us karru pee laika gattawi, bihdamees, ka nefataifiteem ne us-bruht. Iir tàpat kâ kad pilfatâ leels ugguns-grehks wehtras laikâ. Tad wiffi kahjenâs un Deewu luhgdami taiifahs gattawi gaididami kas buhs. Scho reifi ar karru fawadi eet. Allafch us to mehds papreefch gruntigi fataifitees, tad waldineeki ar walsts grahmatu eenaidneekam flaidri isteiz, kâlabbad ar to jafahl karroht, tad weens un ohtrs ataizina mahjâs fawas walsts weetneeku, kas allafch meera laikâ stahw fwefehâ waldineeka pilsfatâ, tad tikfai fahf to karru. Bet scho reifi karru fahlfufchi, pirms ne ka ataizinafufchi mahjâs fawus walsts weetneekus un pirms karra grahmatu islaidufchi. Jo Gistreiberi, — noflattijees, ka ar meeru jaw ne paliks, un ne gribbedams Sprantscheem laiku doht us karru labbi fataifitees un Sardinjereem palihgâ fkreet, — tik tuhda un ne dohmajoht eelaufees Sardinjeru rohbeschôs un labbu semmes gabbalu tuhda panehmis, pirms Sprantschu ar Sardinjeru spehku faweenojees. Tik tahds pulzinsch Sardinjeru weetahm bijis, ar kurreem drufszin islahwufchees. Nu tikfai eenaidneeki fawus karra grahmatu islaidufchi un eenaidneeki fawus walsts weetneekus ataizinafufchi mahjâs. Awises raksta, ka wiffa Gistreiberu walsts ar leelu preeku to karra sinu usnehmufe un laudis pateizojht fawam Keiseram, ka ar Napoleonu karru fahjis un ne gribboht fchim wehleht Italiu panemt. Atkal Sprantschi, kas allafch karra-mihlotaji bijufchi, effoht lohti preezigi, ka atkal warroht karroht un leelu gohdu nopelniht! Soldati eimoht preezigi karrâ!! — Gudrais Napoleons pee laika jaw bij nolizzis leelu karra spehku pee Sardi-

nias rohbescheem un fuggôs Tulonê, kas ap to pafchu laiku kad Gistreiberi gahjufchi pahr Tessines uppi, arri jaw Sardinia eegahjis, kâ jaw effam stahstijufchi. Bet nu dsird, ka pahr teem warreneem kalneem, kas sneega pilni, ne warrejufchi fkuht pahri ar leeleem-gabbaleem un tee bij jawedd atpalkat us Tuloni un fuggôs jaleek. Tas pats effoht bijis ar jahtneekeem, tà ka taggad tikfai Sprantschu kahjneeki Sardinjereem palihgâ nahlfufchi. Sprantschi nahf no 2 puffedim, no Tulonês pa juhru us Genuas ohstu, un pahr teem leeleem Alpes kalneem us Turini. (Stattees nu Giropas lantfahrte*). Arri jaw labb pulks faweenojees ar Sardinjereem un fchee stahwoht kahdi 90 tuhft. Stiprâ weetâ pee Alessandrias stipri apbrunnotta pilsfata un gaida ko Gistreiberi darrihs, arri gaididami lai Sprantschu leelais karra-spehks atfreen, kas deen nakt nahfdams nahf. Arri gaida us Keiseru Napoleonu, kas pats gribb buht pirmejâ leelâ kaufchanahs un pirmo reifi israhdiht, ka effoht labb Generals. Gribb tuhda par meisteri israhditees, jebfchu karrâ wehl naw bijis par selli. Redsehs kâ ees! — Pa tam Gistreiberi gahjufchi us preefchu, scho to pilfatu panehmufchi, laudim usliffufchi leelas dohshanas un eetaifijufchees tai leelâ eeleijâ stary Tessines un Sefias uppi. Tê aug papilnam rihfes, jo tur tahs drumas ar teem uhdeneem, kas no Alpes kalneem nahf, ja gribb zaur flufschahm tohp appluddinatas faufa laikâ. Sardinjeri taggad wiffas flufschas augfchpuffe effoht atlaidufchi walfam, arri leels leetus laiks tur effoht zehlees, tà ka fchi eeleija un wiffas uppes effoht ap-

*) Kas to bij dohmajis, ka tê tahds warrens karfch iszefees, kad Giropas lantfahrte taiifjam. Redsehs woi ne buhs itt ihpafchi jataifa kahda lantfahrte par tahm karra-weetahm, ja karfch paleek nihtnaks. — 3.

pluddinatas, kas Gistreikereem gan ne patiks. Schis deenās s̄che nu arri effoht pahrgahjuschi ne tahlu no Pawias pee Kornales pilfatina pahp Poppippi, bet effoht atkal atpakkat gahjuschi, jo ir s̄chi leel-uppe stipri pluhstoht. Tadeht warrbuht kahdu laiku s̄cheem wehl buhs japaleef meerā un leelas leetas ne warrehs darriht, kamehr labbaks laiks gaddisees. Sardinjeri par to preezajahs, jo pa tam Sprants̄cheem buhs laika atskreet paligā, jo weeni paschi tee ne drihkt fahkt kautees ar Gistreikereem.

Sinneet ka Italiā Toskanas un Parmas waldineeki fawas semmites dumpja deht atstahjuschi, jo dumpineeki grihb eet ar Sardinjereem. Bet nu Parmas waldineeze atkal atuahkuse atpakkat un laudis to usnehmufchi ar labbu un Gistreikeru soldati to nu farga. Toskanas walsti Sardinjeris waldischanu eezehlis un karraspehks taifahs Sardinjerim eet paligā.

Awises stahsta, ka Gulenderis maktigi us karru taifahs un tā rahdahs, ka ar Sprants̄cheem ahtri buhs eenaidā un ar kuggeem s̄cheem skrees us kaku. Sakka ka Gulenderis s̄cheem peeteizis, ka itt ne kahdu karras kuggu ne laidishoht iseet zaur Gibraltaras kanahlu, — tas irr tas schaurais juhras zeksch stary Spanjeru semmi un stary Awriku, kur Gulendereem peederr us augstu klints kalnu tas lohti stiprs kreposts Gibraltarare, kas, ja ne grihb, ne wehl neweenam kuggim eet no Atlantikas us Widudus juhru. Tas nu Sprants̄cheem buhtu par leelu kibbeli, jo tam abbās juhrās Scherburgas, Brestes un Tulones karras ohstās stahw pulks kuggu, kam nu waijaga schury turp eet. Spranzis effoht atbildejis, ka, ja Gulenderis pee tam paleekoht, tad karsch buhschoht ar wiinnu jafahl. Tā jaw eet, kad tikkai strihdi kahds jahzis, tad ne sinn kad un tā beigsees; bet to gan sinn, ka tad pohsts klah.

Ar telegrawi wehl schihs sinnas nahkluschas. Zittā weetā wairak us augschu Gistreikeri gahjuschi Werzettes us Turines pilfatinu un tā tuwojahs Turinei, Aehnina pilfatam. Tā tee ar leelu rinki aplenze Sardinjeru karraspehku, kas ohtrā Poppipes pussē stahw stiprā weetā stary Kasali un Alessandriu. Arri Luktas walstis, Sienas un Arezzas

pilfati paschi padewufchees Sardinjerim. Sahst stahstih, ka Spanjeris liffchotees peerunnaht ar 25 tuhkstoscheem Sardinjerim eet paligā.

Kaukasus kalnōs muhsu Kreewi kalnu kauschu spehku falaususchi, jo teem isdewees stipro Bedenes krepostu paenent, kur muhsu eenaidneeku stiprais karras waddons Schamils ilgus gaddus kā ehrgelis fawā perreklis augstōs klints kalnōs drohschi bij slehpees. Nu ir schis widdus muhsu rohkās. Muhsu Generati leelu pateizibas grahmatu par to dabbusjuschi. Skaidrakas sinnas buhs nahkoshā lappā.

Amerika. Skattees lantfahrte, kur Kitas pilfahs pee Ekwatora us warren augsteem kalneem, ne tahlu no nikneem ugguns kalneem stahw, un jaw daschu reisi pohstu redsejis zaur semmes trihzechanu. 10tā Merzi pufszejel dewindōs no rihta til breefmigi semme trihzejuse, ka til ne wifs pilfahs nopohstihst. Basnijas, klosteri un nammi fagahsuschees, un stahsta, ka kahdi 5 tuhkst. zilweki effoht nosisti. Tāpat arri effoht nopohstihsti kahdi masi pilfatini, kas tuwumā. S.

No Sunnakstes un Schlpils. 22tā Aprili 1859. Scheit laudim pawiffam gruhsti rahdahs. Wehl schodeen tē til dikti falst, ka ne warreja semmi no rihta art. Jēgahjuschā gaddā zaur ne-isdirtetu faufumu, ka tikkai rekti lihje kahda lahsite, leels uhdens truhkums dauds weetās bij, siwis isfrahge dihkōs un weetahm uhdeni wedde ruddeni pa juhdschm. Tad nu waffaraji pawiffam ne isdewahs, ka daschweens ir iskaptu ne warreja peelikt. Bet rudsi, flawehts Deems, bij wiffur labbi un tā fakkoht ta weeniga glahbschana. Tomehr maggasinēs tappe zil warredami no laudim atkal pilditas, bet pee barribas rahdijahs leels truhkums, un tee lohpiini un sirgi stahweja us rudsu falmēem, tapehž ka ir seens tikkai par pussi prett zitteem gadgeem eekrahts bijis. Zau Merza mehnescha gallā dauds fainneeki lohpus isdsinne. Zitteem waijadsēja wirfnes pkaut, futtinaht un ar miltu un fahli preekshā doht. Nu warreja skaidri scho leelu labbumu eeraudsiht, ko maggasinēs darra un schahs bij dauds apbehdinateem, gandrihs wisseem par glahb-

fchanu tahdâ gruhtâ gaddâ. Sirgi un lohpi fahze firgt. — Prett tahrpeem fcheem dohd, ja firgeem wehderâ ruhft, gipti jeb nahwes sahli (Arsenik), prohti weenu masu nascha gallu no ta eefsch maises kummofa. Daschdeen ar weenu reisi tas palihdi, daschdeen trihs rihtus jadohd. Sirgs jawedd muifchâ un tad eedohd. Us mahjahm to ne warr lihds doht, warretu zittadi zaur neprachtibu leela nelaine notift. — Bet ja sirgi us kahjahm wahji, un schuhpojahs, tad fcheitan dohd weenu tehkarrotu ar kaurnuma sahli (Schyihsglas) famaisitu ar weenu tehkarrotu ar pellekahm swehrwelehm trihs rihtus us walgainahm aufahm tas irr, kas drufezin flapjas, ka sirgs ar nahsim to ne puhfch nohft. Tas mehds tulihft palihdseht un sirgs atkal taifni warr stahweht. Mehj juns to sinu laidam, ja kam tahdi wahji sirgi buhtu. St . . . r.

Sprantschu femme. Wahzu Awises flud-dina, ka Sprantschi 20 tuhft. firgus, 3000 maulchsefus fapirkufchi un 300 dischgabbalu laiwas likufchi taifht. Wifs schis rahda, ka Sprantschi stipri grihb karru.

Ciropa. Wahzu Awises raksta, zil tais leelâs un masâs walstis Ciropâ to saldatu fchi 1859tâ gaddâ atrohnahs, prohti: Kreewusemmê effoht 833 tuhft. saldati, Cistreibos 700 tuhft. (?) Bruhsfchu semmê 541 tuhft. (?) Sprantschu semmê 409 tuhft. (?) Galantê 222 tuhft., Tais masâs Wahzsemmes beedribas walstis irr kohpâ 361 tuhft., Turku walsti 209 tuhft., Spanijâ 200 tuhft., Sweedru un Norwegeru semmê 158 tuhft., Neapelê 143 tuhft., Schweizeru semmê 108 tuhft., Belgias semmê 73 tuhft., Ollantê 58 tuhft., Sardinia 47 tuhft., Dahau semmê 27 tuhft., Portugale 25 tuhft., Italias Modenas walstite 19 tuhft., Italias Bahwesta walsti 16 tuhft., Italias Toskanâ 17 tuhft., Greekeru semmê 9 tuhft., Italias Parmas walstite effoht 5 tuhft. saldati. Ja taws dehls irr skohlâ bijis un irr labs rehkinatajs, tad lai tas faskaita wiffus fchohs saldatus no tahm Ciropas walstim kohpâ, un pateiz zil tas flaitlis kohpâ isnesf.

Amerikâ effoht taggad arri maschini eeriktejuschi, fur sirga „pakawus“ taifht. Schee pakawi tohpoht no tehrauda leeti, effoht gan dahrgaki ka muhsu pakawi, fo kallejs kaff, bet arri ilgaki turroht un jaukaki effoht. Weenâ paschâ stunde warroht tahdus pakawus lihds 240 noleet. Tas eet gan ahtri! C. F. S.

Kreewusemme. Ny leelo Beipus esaru, ne tahlu no Tehrpattes irr augligi klaijumi un trekna femme. Bet uhdens daudsreis tahlu jo tahlu par klaijumeem pluhsdams, semmi muflainu un purwainu padarra. Gudri fungi isprahtojuschi, ka labbaki buhtu, ja wifsapfahrt eseram leelu dambi apmestu. Buhtu gan warren leels darbs un kahdu pufs milj. rubf. makjatu. Bet tad arri kahdas 300 tuhft. puhra weetas labbas un augligas semmes dabbutu, fur tad warretu laufus eetaifht, kas baggatus auglus isdohtu. Un warr gan zerreht, ka pehz gaddeem to istehretu naudu atpakkaf atdabbutu un wehl jo labbi pelai klahnt nahktu.

Masfawa. Pehrnajà gaddâ ustaisija Berlinê preeksch ta dselses-zekka, kas no Pehterburgas us Masfawu eet, 400 rattus preeksch zilweku un prezzes weschanas. Schogadd irr atkal 350 ratti preeksch ta zekka apstelleti, kas no Pehterburgas us Warschawu ez.

Amerika. Lassitaji wehl atminnehs ar kahdahm breefmahm pehrnajà gaddâ tas dampfuggis Austria fadedsje un dauds finteem zilwekem bree-migu gallu juhkas wilnds padarrija. Tahda pat behdu sinu irr no Amerikas atnahkusi. Kahds dampfuggis, „Prinzesse“ wahrâ, irr schogadd Webruar mehnesi ar 400 reisneekem us Jaun-Dreleanes pilfatu brauzis. Ee us weentreis dampfkattis plihft un wiffu kuggi fadrugga; 200 zilweki gan noslihkufchi, gan fadruggati. — —

• Diwi lohpu-flimmibas.

Ta affins-kaitte (Blutseuche) un leesa (Milzbrand) irr muhsu lohpiueem diwi nikni eenaidneeki, zaur kurreem waffarâ dauds no winneem eet bohjà. Ee nu es diwus eerohfschus stahstifchu ar kurreem juhs fcheem eenaidneekem warrefeet drohschi pretti eet,

un fawus lohpinus no fprahgſchanas iſfargafeet. Brett leesu janemm weena tehjkarrote pilna ar laudſi florkalku (Chlorkalk) un ja-ceedohd ſchahs ſahles ar uhdeni us aſchahm pehdahm tam ſlimmam loh-pam, tad winſch paliks weſfels.

Brett affins-kaiti juhs nemmeet alwas zukkuru (Bleizucker) diwidesmit pippera graudinu ſmagguma un cedohdeet ſcho arri ar uhdeni tam ſlimmam loh-pam. Jaw ilguſ gaddus pee mums ſchahs ſahles ſchahm ſlimmibahm bruhke, un wehl naw dſirdehts, ka weens lohps, kam ſawâ laikâ tas tappe dohts, pohſtâ gabjis; un pee mums Deewamſchehl ik waſ-farâ tahdi ſlimmu lohpu deesgan. Luhgtum ſchahs ſahles ir zittâs weetâs prohweht, un tad zaur Aw-ſehm ſinnu laiſt, woi tahs ir zittur par derrigahm irr atraſtas? — Buhtu preeks man dſirdeht.

R. Rohſenthal.

W i h k l a.

Es eſmu iſhten weens, un taf arri mehſ eſ-fam diwi, un arweenu zaur manni no weena tohp diwi

G. J. S.

Wiſſjannaka ſinna.

28tâ Aprili (10. Mai) Keiſers Napoleons no Pariſes iſbrauzis un nu ſkreen us Sardiniju pee ſawu kerra ſpehku. Prinziſ Napoleons lihds ar winnu gabjis. Laudis ar leelu gamileſchanu winnu palaiduſchi. Winna Keiſereene Egenie un winna wezzais tehwa brahlis (Kehninſch Jeronimus) Na-poleona weetâ Pariſe walduhs. Napoleons eet us Marsellâs ohſtu un tad ar fuggi pa Widdus-juhru us Genuas ohſtu Sardinia. Salka, ka, tad Na-poleons kerra weetâs buhs atnahjis, tad iſhtais karsch un leelas kauſchanahs fahkſees. Kahdi 90 lihds 100 tuhltoschi Sprantschi jaw effoht Sardi-nia atnahkuſchi un gaida Keiſeru. Eiſtreikeri ne eet us preekſchu, bet gaida, lai Sprantschi fahk lautees. Itt wiſſi zitti waldineeki taggad fataiſa ſawu kerra ſpehku, bet iſteikuſchi, ka meerigi ſtah-wehs rohbeſchus fargadami un redſchs kâ ees.

G. J.

Leepajâ lihds 2. Maija atnahk.: 46 fuggi un iſgabj. 49. Ribgâ lihds 2. Maija atnahk.: 267 fuggi un iſgabj. 104.

W r i h w d r i k k e h t.

No juhr mallas-gubernements augſtas walduſchanas puffes: Collegienrath G. Blaeſe, Cenſor. Jelgawâ, tal 4. Maij. 1859. No. 75.

Sluddinaſchana.

No Dobbeles pagasta teefas tohp wiſſi parradu deweju un parradu nehmeju ta iſliſta P e h t e r w a l d e s S k r a i j u m e ſ c h a - ſ a r g a J u d r i k k a L e h p a, — par ſurra mantu parradu dehl konfurſe ſpreekſta, — usaizinati ar ſawahm praſſiſchanahm un peedohſchanahm, — diwju mehneſchu ſtarka un wiſſwehlaſi eekſch to noliktu iſſlehg-ſchanas un usdohſchanas terminu tanni 14tâ Maijâ f. g. lihds pulſſten 3 pehzipuſſdeenas ſcheitan peeteil-tees, ar to peedraudeſcham, ka wehlaſi tee parradu de-weji netiks wairs klaufiti, un tee parradu nehmeji ar dubbultu maſſu tiſs ſtrahpeti.

1

Dobbeles pagasta teefa tanni 18tâ Merzi 1859.

(S. W.)

H. Thielmann, teefas wezzalaja.

(Nr. 229.)

Kas, teefas ſkrihweris.

Labs waggare, kas Latwiſſi maſt labbi rakſiht, warr tuhliht weetu dabubht. Lai peemeldahs ar ſa-wahm atteſtatehm pee R u n d a l e s - W i r ſ i t e s

2

muiſchas walduſchanas.

Kad no Kurſemmes Domehnu-teefas pawehlehts irr, ka pee Leelas-Swehtesmuiſchas ſkoblas namma weenu klabteku no mubra (wellermaſſe) buhs jaunu usbuhweht; ſchi pagasta-teefa ar teem pee ſchihſ ſkoblas peederrigeem ſaimneekem irr nolikhufe, ſcho jauno ehku us iſſobliſ-ſchannu iſdoht; us tam arriſſan to pirmo terminu zettor-dee.â 14tâ Maijâ, bet to beidsamo terminu ſeſdeen 16tâ Maija deenâ f. g. irr nolikhufe; tad tohp wiſſi tee, kas ſcho jauno ehku gribbetu usnemtees usbuhweht, no ſchihſ teefas usaizinati, tannis peeminnetâs deenâs pulſſten 11tâs preekſch puſſdeenas ar tahm wajjadſigahm droh-ſchibahm pee ſchihſ teefas ſanahkt un ſawas ſobliſchanas iſteikt.

Tahs nolikhchanas, kâ arri ta eerikteſchana, kâ ta ehka jabuhwe, katrâ deenâ, bes ſwehtdeenahm un ſwehtktem, irr ſchis teefas kanzelejâ dabbohuama ſinnaht.

1

Krohna-Wirzawas pagasta-teefa tanni 28tâ Aprili 1859tâ gaddâ.

(S. W.)

J. Kohn, peefehdetajs.

R. Bres, teefas ſkrihw.

Lihds 600 puhru iſlaſſiti k a r t u p p e k i preekſch ſeh-las, no augligas un agrakas ſortes, tohp pahrhohti eekſch leelahm un maſahm dalkahm eekſch C h r n e ſ t e s m u i ſ c h a s pee Kuldigas.

3

Cekſch Kruschkalna muiſchas tohp weena kappele labbu jaunu jaktes-ſunnu lehti pahrhohta.

1

J. Krafft.

Uwifchu

Basnizas

Nr. 19.

peeliffkums.

sinnaš.

1859.

Jannas sinnaš.

Jerusaleme. Proweffors Rohts taggad tur hjiš un ismehrojis, ka eljes-kalns 2596 pehdas augstā, patte Jerusaleme 2376 pehdas augstā kalnā stahwoht un Ermona kalni Juhdu semmē 6975 pehdas augsti. — 3.

No Sakschu Weimara walsis, Wahzsemme. Wahzsemme dauds wairak kauschu us Ojuhdsi dsihwo ne ka pee mums. Zilwekem tur pelna jo masa, pahrtikšana jo knappa. Arri dauds ffohlmeisterei naw baggatā maisē un jau jenn gaddeem par to suhdas, ka ar šawu maso lohniti itt nelahdā wihsē ne warroht zauri tift. Daschōs semmes gabbalōs irr wehl ta patte wezza nelaimē, bet zittōs widdōs atkal waldischana ruhpejusēes ffohlmeistereem pee winnu lohnes wehl klah peelift. Tā dohd Wahzu Uwifes no tam sinna, ka Sakschu Weimares Leelkunga walsi nu irr nospreests: Wismasaka ffohlmeisterei lohne preekšč teem, kas fahdschās dsihwo, irr 160 dahlderu; pehz 8 gaddeem dabbu 185 dahld., pehz 16 gad. 210 dahld. un pehz 24 gad. 235 dahld. Pilsata ffohlmeisterei, kam dsihwe jo dahrga, dabbu 200 dahld. pehz 8 gad. 225 dahld., pehz 16 gad. 250 dahld. un pehz 24 gad. 275 dahld. — —

Taisna zilweka firsniga luhgšana dauds eespehj. (Jehk. 4, 16.)

Tas Kungs irr tuwu wisseem, kas winnu eesšč patees šbas peesaus. (Dahw. ds. 145, 18.)

Kahdā Wahzsemmes fehtā dsihwoja turrigs ar rajs jaw ilgu laiku leelā palaidibā un besdeewibā, šawai feewai par grehtahm behdahm un firdehsteem. Tahds mahju-krusts feewu dsinne, tur paligu mehleht, fur ween to warr atrast. Winna greešas no wiffas firds pee ta Kunga un ka patte bij meeru at-

raddusi preekšč šawu nabbaga dwehseli, tā arri-dsan us to ween dohmaja, ka ir winnas wihs taptu ispestihts. Gan daschureis mihligi ar winnu runnaja, kad ne bij eereibis, no tahs weenas leetas, kas waisaga; bet kad winsch šawai feewai al-lasch ar rupjeem wahrdeem atbildeja un bahrgi ar winnu dsihwoja, ja schi tif eesahze runnaht no Deewa un Deewa wahrda, — tad ta pawiffam ar winnu wairs ne runnaja par winna firds buhschānu, bet dauds wairak un jo firsnigi par to runnaja ar Deewu, un laikam liffahs, ka wihs gribboht atgreetees, kad deemschehl kahrdinatajeem un teem kauneem beedreem, kas winnu willinaja, atkal roh-kās kritte un no jauna jo dsillaki wehl šawā wezzā pohstā eegrimme. Winna bij eeraddusi, nakti, kad meegs ne nahze, kluffi zeltees, lai wihs ne usmoh-dina, tad zekts mestees un Deewu no wiffas firds peeluhgt, lai wihs glahbi no pasuschanas. Ak tad firds winnai tahda pilla palikke, ka affaras birre no azzim, un ka kluffas luhgšanas palikke par stipru zihnischanehs ar to Kungu, lai winsch jel apschelohjajs par winnas nabbaga wihs. Kad tā preekšč ta Kunga šawu firdi bij isgahsusi un winnam šawas behdas isstahstijusi, tad atkal ap-meerinata un stiprinata apgullahs; bet brihscham arri notiffahs, ka wihs winnas luhgšanas bij noklausijis, un kad nu peedsehriš mahjās nahze, tad winnu apmehdija fazzidams: Arē, tu Deewa-luhdseja, raug, tā tawas luhgšanas paklausitas! Un tad winsch eesahze šewi un winnu, mahzitaju un Deewa wahrdu un wiffu nolahdeht. Ak, tas winnai šahpeja un nabbaga feewai daschu dsillu wahti firdi greeše. Un tā bij ilgu ilgu laiku. Un tomehr šawu wihsu tif tohti mihleja, un dauds reis laulibas pirmus laikus peeminneja, un ka ar wiffu šawu leelu mantu winnam pillā mihlestibā

bij padewusees. Zits daschlabs buhtu peekuffis fawâ luhgſchanâ un tizziba buhtu wahja palikkufi; bet winna pastahweja un tizzeja Deewa apſohliſchana-
nahm un ne ſchaubijahs, ka tas Kungs fawâ laifâ
winnas luhgſchanas pallauſſis.

Schè nu winnai tikfahs dſirdeht, ko no ta Bruh-
ſchu Rehnina ſtahta, ko fauz to wezzu Prizzi.
Rehninſch kahdureis mahkulainâ, ſneegainâ un aul-
ſtâ ſeemas wakkara fawâ ſiltâ iſtabâ pee lohga ſtahw
un reds, ka preekſch winna lohga tas ſaldahs, kas
wakti ſtahw, tſchalli ſchurp un turp ſtaiga, lai
meeſas ne ſalſt. Laiks nahf, fur wakti pahrmaina
bet ſchis wihrs ne tohp pahrmainihs, wiſch pa-
leel fawâ weetâ. Rehninſch to redſedams, dohma,
ka ſaldati fawu darbu aiſmirſuſchi, kas teem pee-
nahfahs darriht, aiſfuhta un leel to ſaldatu af-
faukt. Tas ſaldahs nahf; jauks jauns puiſis,
turredamees kâ ſaldatam klahjahs; tâ wiſch ſtahw
preekſch Rehnina. Klaus, kas tas irr? jaw 2
ſtundas tu wakti ſtahwejis un wehl ne effi apmai-
nihs; kam tâ noteek? Drohſchi, bet paſemmigi
ſaldahs atbildeja: zeenigs Rehninſch, mannam
tehwa brahta dehlam manni waijadſeja pahrm-
niht; bet wiſch wehl jauneklis, wahjſch, neſenn
tik no ſlimmibas zehlees, nabbagas atraitnes dehls,
tapehz eſmu luhdſis, lai mannim ſauj preekſch
winna wakti ſtahweht. Rehninſch, kam tee wahrdi
patikke, mihligi ſajzija: Tâ, tâ, tad tu nu preekſch
fawu tehwa brahta dehlu ſtahwi? Nu, no kurrenes
tu tad effi, un kâ eet mahjâs? Un kad nu Re-
ninſch tâ pehz wiſſa praſſa, tad tas puiſis nem-
mahs drohſchu prahtu uu ſtahta, ka winna tehws
neſenn leelâs behdâs tizzis, jo behrajs winnam ef-
foht nonihjis, un taggad nu wairs ne warroht fa-
wu lauſu peekohpt. Tad nu Rehninſch atbildeja:
Man ſchehl, ka winnam tas behrajs nonihjis; beh-
ruſ tew nu gan ne warru doht, tee man naw, bet
ſarkani man irr (dukkati). Schè nemm, aiſfuhti
tohs fawam wezzam, lai ſew atkal weenu behro
pehrf.

Schohs ſtahtus neſenn ſeewa bij dſirdejusi, bet
tohs wairs wehrâ ne likkufi. Bet nu notikfahs, ka
tas laiks nahje, kad atkal ar fawu wihru pehz ee-
radduma pee ſwehta Deewagalda mehde eet. Wiſch
to tik eeraudſija kâ wezzu likkumu, ko jaw no tehwa

mahjahm bij eeraddis, un ko wiſch ne warreje
nedſ gribbeja atmest; bet ſeewai ſchi leeta bij tohti
ſwehta un augſta un pee ſawas firde jaw daudſrei
ſwehta wakkarehdeena ſwehtibu bij ſajuttuſi. Ka
nu bajnizâ buhdama ar fawu wihru pee Deewaga-
da gribb pee-eet, un kad ar firdeſ-fahpehm winn
noſchehlo, wiſſas ſawas luhgſchanas peeminn u
fawa Beſtitaja baggatas apſohliſchanas, ka wiſch
gribboht doht tam, kas winnu peeluhdſ, — to
winnai ne dohmaht prahtâ ſchaujahs tee ſtahti,
no ta wezza Britſcha bij dſirdejusi ſtahtam, un n
ſchaubigâ tizzibâ patte pee ſewim ſakka: Uk, man
Kungs un Deews, ja ſemmes Rehninſch warr taht
ſchehligs buht un tahdas leelas dahwanas doht, t
no ſemmes = behdahm dſirdehams, bes ka winn
luhdſ, pateſi, tad Tu, kas Tu effi tas Rehninſch
pahw wiſſeem Rehnineem un tik labprahtigi ſcheh-
ſtibu parahdi un luhgſchanas pallauſi, ir manni
dohſi, ko jaw ſenn no tewim eſmu luhguſi, man
nas firde wiſſleelaku wehleſchanu — manna neti-
ziga wihra atgreeschau! — To luhguſi, preezig
tizzibâ eet pee Deewagalda un nomann fawâ fir-
ta Kunga meeru un ſtiprinata un ſpehjinata atk
ar fawu wihru eet us mahjahm. Bet tik ka iſtaht
irr eegahjuſchi, wihrs winnai kriht ap kaku, ſo
zidams: Mihta ſeewa, tawas luhgſchanas irr p
klaufftas; taggad es eemu ar tewim weenâ zekâ
ſaweenoti lai cemâm us debbeſim. Tas Kung
manni irr pee ſewim wiljis un no tihras ſchehlaſ-
bas iſpeſtijis. Wiſch man wiſſus mannus gre-
kus peedewis un nu peedohdi ir tu mannim, fur
prett tewi eſmu apgrehkojees. — Un nu abbi zekâ
mettahs Deewu ſlawedami un teikdami un pree-
bij debbeſis ſtary engeſteem preekſch Deewa waig-
jo nabbaga grehziſeeks bij atgreſeſes un zilweh
dwehſele bij iſglahbta. Un kahda pateiziba
kahds preeks, kahda ſlaweſchana un kahda gob-
ſchana bij nabbaga ſeewas firde! —

Ko juhs ſchè laſſijufchi, patteſi irr notizzis; un
uſtizzigeem leezineekem to eſmu dſirdejis un jum
ſtahtijis, lai ir juhsu tizziba ſtiprinajahs un lai ir
juhs darrat, kâ ſchi ſeewina darrijufi. Wiſſe
dari tapat, luhdſi Deewu it no wiſſas firde un
bes mitieſchanas par tawu uſtizzigu wihru, par
tawu netizzigu ſeewu, par ſaweem netizzigeem behre

neem jeb wezzakeem jeb raddeem — luhdsi tizzibâ un pastahwi tawâ luhgſchanâ — ne peekuhſti. Ja tas netaiſnâs ſohgîs (Luhf. 18, 1—6) warr paklauſiht, tad tas taiſnâs Deews debbefîs jo wairak paklauſîhs, kad tu tiklai tizzigi un kâ behrnâs winnu pee-luhgfi un gaidîfi, kamehr wiaſch tewim atbild.

— 8.

Peſtitaja bilde.

1813tâ gaddâ Kreewi ar Wahzeefcheem faweeno-jahs, Sprantſchu Keiſeru Napoleonu to pirmo no Wahzſemmes prohjam aiſdſiht. Urri Kaſaku pulki ar faweem mundreem ſirdſineem mekleja eenaidneekam uſbrukt un to labbi ſakaut. Rahdâ Dſteines ſah-dſchâ, pee Dunſku ſemmes, ſauze weenreîf itt bailigi: Kaſaki nahf, Kaſaki nahf! Wiſſi ſahdſchas ſautini bij — kâ jau farra-lai kâ — ſohſti iſbihjuſchees un lai gan Kaſaki bij Wahzu beedri un draugi, tad tomehr dauds kâ no paſcha wiſſniſnaka eenaidneeka baidijahs. Wezzigâ namma-tehws panehme ſawu dſeeſmu-grahmatu ar bildehm un mekleja ſawu bailigu ſirdi ar Deewa wahrdeem apmeerinahſt. Tikko bij to padarrijs un wehl-daschas leetas pee mallas nolizzis, tē arri bij Kaſaki klahſt un ſawus ſirgus pee ſohgha peefehjuſchi, nahze iſtabâ eekſchâ. Wiſſeem ſirdis kâ apſchu lappas trihzeja un arri wezzam tehwm gahje karſts un aukſts zaur ſauleem. Kaſaki eenahkuſchi, redſeja tohs pahrbihjuſchus ſaudis. Gribbeja tohs apmeerinahſt, bet ne ſapratte nei puſchu plehſtu wahrdinu no winnu wallodas. Weens Kaſaks panehme wezz-tehwa luhgſchanas grahmatu no galda un to ſchkirſtidams atradde arri weenu bildi, kur Jeſus Kriſtus pee kruſta kohka bij noſihmehts. Winſch gahje ar ſcho grahmatu pee bailiga namma-tehwa, rahdija ar ſawu pirkſtu uſ bildi, tad uſ debbefim, uſ ſewi paſchu un wiſſpehdigi uſ namma tehwu. Namma tehws ſcho wallodu labbi ſapratte un winnam tuhliht wiſſas bailes — itt kâ migla ſaules lai kâ noſudde. Wezztehws apmeerinaja arri wiſſus zit-tus ſaudis un tee nu itt drohſchi Kaſakeem pretti nahze, mihligu waigu rahdija un zil ſpehdami un ſapraſdami winnu luhgſchanas peepildija.

Laſſitajs mihtais, kaſ ta par walloda gan bija, kō Kaſaks runnaja un kâ tad wezztehws to tuhliht

ſapratte un tam uſ reîfi wiſſas bailes noſudde? Man dohmaht, Kaſaks uſ bildi rahdidams gribbeja ſazziht: Es ſinnu un tizzu tam kruſtâ ſiſtam Jeſum Kriſtum, kaſ debbefîs pee Tehwa rohkas ſehdedams, mannuſ darbus redſ. Urri es eſmu kriſtihts zil-weks tapat kâ tu; tadehl ne bihſtees, es tew neneeka ſauna ne darrifchu.

Rahda balſs, tahda atbalſs.

Rahds ſehns jau kâ waſſaras lai kâ no meſcha mahjâs pahrnahjis, ſawam tehwm ſuhdſeja, ka palaidnigs ſehns — kurra balſs winna balſei lih-dſiga bijuſi — meſcha beſumâ winnu neganti lammajis un lahdejis. Tehws nomannidams, ka tas lahdetajs un lammatajs zits nefas ka tik winna dehla atbalſs irr bijuſi, dehſam praſſija: „Woi tad tu ne lammaji winnu papreekſch?“ Ja teht, ſaz-zija dehls, es gan atminnohs winnu papreekſchu lammajis.“ „Redſi dehls, kapeh; tu papreekſchu lammaji. Taws eenaidneekſ tur meſchâ naw nemas tik ſlihts kâ tu dohma, winſch runna arri gauſchi laipnigi un mihligi ar teem, kaſ prett winnu laipnigi un mihligi. Nihâ warri eet un to iſluhkoht. Dhtrâ deenâ dehls nogahje meſchâ un eefahze mihligi runnahſt. Rahds brihnumſ tam nu parahdijahs dſirdoht ſawu waſſareju eenaidneeku itt mihligi ar winnu runnagam.

Eſcho ſtahſtinu waijadſetu wehrâ liht teem, kaſ par ſawu tuwaku naidu, lammaſchanu un lahdeſchanu ſchehlojahs, bet tomehr paſchi no ſawas puſſes meeru un laipnigu runnaſchanu ne peekohpj. Weena laipniga walloda darrahs ſew dauds draugus, un weena mehle kaſ labbu runna, padarra dauds jaukuma. Sihraſta gudr. gr. 6, 5.

J. S—t.

„Alt Deews! zil daschi ſirds-ehſti.“

Eſcho mihtu wezzu dſeeſmu irr tas dſeedatajs Mahrtinſch Mollers taiſijis; zitti arr ſakka ka Konrads Hojers eſſoht to paſchu taiſijis. Mahrtinſch Mollers beidsiht eekſch Gerliſes pilſehtas bij par mahzitaju. Deews ſcho wihru ihſtâ kruſta ſkohlâ irr weddis. Jo gaddu preekſch ſawas mirſchanas winſch neredſigs bij palizzis. Tapeh; winſch zaur to kâ winnam tee Deewa wahrdi til mihtu bij pa-

liffuschi ka winsch tohs sawai drandsei ne warreja
 nesluddinatus atstah, tad winsch arween papreckschu
 tohs wahrduß par kurreem spreddikis bij jafalka,
 fewim lifke preckschâ lassih, un tad spreddiki stu-
 deereja. Behz winsch wehl ar kaulu fahpi til
 wahjsch palikke, kâ winsch 1606tâ gaddâ 2. Merzi
 nomirre.

„Zilwefeem kâ fahlei klahjahs.“ Scho
 mirschanas dseefmu paschu pirmu reisi 1652trâ gad-
 dâ 1mâ Juni Leipzigas pilfatâ pee ta Bohdneeka
 Paul Hensbergas kappa tikke dseedata. Winnu irr
 tairijs Jahnis Jurris Albinus, kursch 1679. gad-
 dâ 25tâ Maiji par mahzitaju Naumburgas pilfatâ
 nomirre. Paprecksch schai dseefmai til 7 perschas
 bij, ta astota weens zits mahzitajs Kristaps Tizius
 irr tairijs, kas 1703schâ gaddâ 21mâ Webruarâ
 nomirre. S—b—g.

Lihdsiba.

Kreuwsemme, mescha kalnôs ee-ehdina lahtschus
 ar galku. Tad schi weeta peeseen pee stipra meeta
 strikka gallâ leelu kluzzi. Pee schi pascha strikka
 faista 2 woi 3 walgus, un starpâ galku noleek.
 Lahjis kâ eeraddis nahk galku nemt un newissoht ar
 weenu, woi ohtru kahju walgôs faistahs. Redse-
 dams ka ne warr wairs prohjam eet, uemm dus-
 migs kluzzi un sweesch no kalna us leiju, bet pats
 tohp norauts lihds. Tâ reisu reisehm mohzahs,
 lihds fatreeks un peekuffis wairs ne spehj zeltees.
 Nu atnahk wihrs, kas walgus lizzis, scho pagal-
 lam nositt.

Zilweks! tâ tewi famaita grehku darbi. Pa-
 precksch nahk nabbadsiba, apimeeschana, pohsts,
 waimanas un pee meefas un dwehfeles sawahrgu-
 scham nahk pehdigi grehka alga, ta nahwe.

Bergmann.

„Winsch teem redsoht tappe uszelts*.“

Ap. darb. 1, 9.

- 1) Tas Kungs, tas Kungs us augschu dohdahs,
 Ta semm' ar debbes beetrojabs!
 Kur firds, kur sohds irr, meers tur rohdahs,
 Jo Deews un zilweks weenojabs!

*) No Wahzu dseefmu gramatas. Ullmann 295.

Pamohdees, mohdees manna dseefma!
 Lai klufs' ilwiffa gauda, breefma!
 Tur Biina azis wairs ne raud,
 Tur bailes, fahpes wiffas beigtas,
 Tur tnhlsofch flawas Tam irr teiktas,
 Tur deenai tumfcha nakts ne draud!

- 2) Tur muhscham, muhscham Dewi gaida,
 Tur Tawa weeta, Augstalais!
 Ta wahja summe wairs ne spaida
 Tew' Kungs, Tu Deewa dahrgakais!
 Wehl Tawus mihsus tē Tu swehti
 Un teem to preeku firdis dehsti,
 Ka babrini tee ne paliks!
 Al, swehtas azis tabs tur bija,
 Kas Dewi redsoht pawaddija!
 Kad tahda laime muhsu tiks?

- 3) Al, mannas dohmas tur, tur mahjo
 Pee Dewim, Kungs, tur augstibâ!
 Ir kluffu firdi, mutti mahjo
 Ne smahdehs Tawa mihsiba!
 Gan engelisch, gan tee swehti
 Un wiffi mihs isredseti
 Tew' augsti, augsti gohdina;
 Bet teiz ir mannas steeptas rohkas
 Un manni zelli Dewim lohshs!
 Kas Dewi teikt ne mehgina?

- 4) Al, kauf man spehka, spehka buhtu,
 Ar ehrglu spahrneem turpu nahk,
 Kur es par Tawu, Tawu kluhtu,
 Kur to mums beigt, so tē iif sabt!
 Al, Kungs, Tu manni fauzis, glabbis,
 No tumfas gaismâ nehmis, rahwis!
 Tu wiffas pasaul's fargas un gans,
 Tu prahtu prahts, Tu Gars to garru,
 Dohd, ka par Tawu faultees warru,
 Dohd to, al, wiffceem, draugs Tu mans!

- 5) Drihs Tawâ gohdâ atkal nahks
 Un wiffi kalni semmoesees!
 Tad wiffus Tawus flaitiht fahks
 Un kaps un fapni mohdisees!
 Tad, tad, al, wiffi pretti eefim
 Tew tahdam, tahdam mihtam weefim!
 Tad swehtita ta deena buhs,
 Tad Tu, Kungs, Tawus mihtotajus
 Pee rohkas nemâ, stiprus, wahjus
 Un waddisi tur preekâ muhs!

—D.

P r i b w d r i e k e h t.

Uwifchu

Missiones

Nr. 19.

peeliffums.

sinna s.

1859.

Missiones swehtki Leipzigas pilfata.

Juhs sinneet, mihtee lassitaji, ka muhsu Luttera draudses missiones darbs pee teem tumfcheem paganam iseet no Leipzigas pilfata, Sakschu semme; tur irr leela missionaru skohlā, kurrā jauni laudis, kas par missionareem gribb palikt, tohp us tam mahziti un sataisiti, no turren tee pehz sawa mahzishanas laika tohp isfuhtiti pee teem paganeem, un turp no wiffahm Lutteru draudsehm tahs salafitas mihlestitas dahmanas preeksch missiones nofuhta. Ta missiones beedriba, kas Leipzigas pilfata eetaisijusees, irr wiffu zittu missiones beedribu, kas schurp turp pa Luttera draudsehm zehluschahs, tā faktoht mahte, un kad arri muhsu puhlinisch ap scho swehtu leetu un muhsu mihlestitas dahwanas turp no-eet, tad jums gan par patifschanu buhs dsirdeht, ka tur 3 (15) Juhni mehnescha deenā, kas irr to treschdeen pehz Bassaras-swehtkeem schinni gaddā leelus missiones swehtkus fwinneja.

Jau todeen preeksch tam no wiffahm mallahm missiones draugi bij salaffijuschees Leipzigas pilfata; starp scheem arri no mums bij aisbraukuschi no Behterburgas mahzitajs Belmanns, Widsenneekeem labbi pasihstams, jo winsch ilgus gaddus Raiwaldē un pehz Sallazē irr bijis par Latweeschu mahzitaju un no Lehrpattes augstas skohlas proweffors Kristiani.

Paschā swehtkudeenā wiffi schie missiones draugi un leels kauschu pulks no rihta fanahze Leipzigas fw. Nikalaja basnijā, kur Deewa-kalposchana eefahzahs ar to dseefminu: Kungs Jesus Krist, nahz pee mums buht. Pehz luhgshanas wahrdeem un altara dseefmahm lassija 46. Dahwida dseefmu. Tad draudse atkal dseedaja: Paleez pee mums, Kungs

Jesus Krist, Nahz behdu laikos pee mums mist, — un tad Bajeru semmes Lutteru augstakais mahzitajs augsti teizams Dr. von Harless no Winkenes pilfata, kahpe us kanzeli un spreddiki teize par Matt. Ewang. 13, 33. — Wehl zittu lihdsibu tas winneem runnaja: ta debbesu walstiba irr lihdsaraugam, ko weena feewa nehmuft fajauze starp trim puhreem miltu, teekams wis faruhge. No scheem ta Kunga wahrdeem mahzitajs isnehme scho mahzibu: Us kurren muhsu luhgshanam un darboschanam par missioni buhs greestees, kad mehs ar to pee Kristus walstibas gribbam peepalihdseht? Zhpaschi winsch rahdija, ka mums buhs eewehroht, ka ta Kunga walstiba nahk bes muhsu darboschanas; jo to raugu, ko ta feewina lihdsiba peemaisa mihlkai, wiina patte ne irr taisijusi, tapat tas Kungs Kristus irr nahzis pasaulē, to pasauli swehtiht, bes paschas tahs pasaules luhgshanas un darboschanas. Ar Kristu ta Deewa walstiba irr atnahkusi pasaulē. Dhtrā kahrtā winsch rahdija, ka ta Deewa walstiba arri zaur zilweku kalposchanu nahk, prohti zaur to, ka tee Deewa wahrduš, ko winsch mums dewis, fluddina, apleezina, mahza, tulko. Trejchā kahrtā wehl winsch mahzija, kahdā wihsē muhsu kalposchanai buhs buht pee tahs Deewa walstibas atnahkshanas, prohti tahdai, ka mehs ne meklejam wis sawu paschu gohdu, tahdai, ka mehs gribbedami pee Deewa walstibas strahdaht ne dohmajam, ka mums buhs atschirtees no jitteem laudim, jo ta feewina lihdsiba to mihflu ne leek kahdā autā, bet to samaisa ar teem milteem; wehl tahdai, ka mehs ne dohmajam, ka tad ween pee Deewa walstibas strahdajam, kad leeleem barreem pee scha darba nahkam; jo mas rauga faraudse wis-

pee schahs naudas tadeht ka křiftiga mihlestiba to falikkufi, tas Kungs arri ihpafchu fwehtibu nolizzis. Bet wairaf wehl pahr schahm missiones dahwanahm man ar Deewa teikfchanu japeeminn, ka no ta masa pulzina to missiones draugu, kas preeksch 20 gaddeem te falaffijahs, nu irr palikkufchi diwi leeli pulki to Deewa luhdseju, kas to Kungu peefauz par muhsu Lutteru missioni, prohti weens Wahzsemme, ohtrs zittas semmes; jo taggad ar mums par scho leetu peefauz Dahni, Norwegeri, Sweedri, Latweefchi un Jggauai. Wehl gribbu peeminneht, ka nupat arri Pinnu semme ar 1½ milj. muhsu tizzibas beedreem irr muhsu darbam peeteikufchees. Muhsu missiones skohla taggad no Sweedru semmes ween 5 jauni laudis mahzahs par missionareem. Bateefi muhsu missiones draugi, kas preeksch 20 gaddeem pirmo reisi fanahze kophä, kad wiinni taggad klaht buhtu, wiinni warretu fazzihht ar teikfchanu: Es esmu mas prett wifsham apfohlishchanahm un prett wiffas peetizzibas, to tu fawam kaspam darriijs; jo man ne bij wairaf ka schis speekis rohla, kad es pahr scho Gardani gabju — prohti pahr teem apfmeefchanas un neewefchanas pluhdeem, kas tobrihd par mums nahze no ta pafaules netizzigu behrnu muttehm — bet nu mehs effam palikkufchi par diwi pulkeem.

Bet warrbuht juhs gribbeseet wehl labbat finnaht, la te pee mums eet ar muhsu missiones skohlu. Behrnaja gadda mehs effam 5 missionarus isfuhtijufchi, un nu atkal 15 jaunekti irr pee mums, kas us tam mahzahs, prohti: 2 no Sakfchu, 3 no Bruhschu, 1 no Baijeru, 1 no Mektenburgas, 5 no Sweedru semmes un wehl 3 no zittahm semmehm. Lai schee wiffi irr nowehleti juhsu firfnigai luhgfschanai, ka tas Kungs wiinnus fawä laika wiffus pamohdinatu un audsetu par labbeem eedehteem fawä wihna-kalna, kas dauds auglus nefs tam Kuugam par gohdu.

Lai skattamees wehl us muhsu strahdaschanu Preeksch-India. Isgabjujufcha gadda atkal 128 dwehseles no teem paganeem irr peenemtas zaur fristibu Deewa walstiba. Bet kas mums wiffuwairaf japeeminn, irr schihs leetas, ka isgabjujufcha gadda Deews tas Kungs mums palihdseja muhsu Luttera draudse Preeksch-India par labbaku waldischanu un

pahrubkofschanu eezelt ihpafchu basnizas teefu, kuras preekschfehdetajs no mums eezelts, pats wezzakais no muhsu missionareem, prohti Rordes. Tad ohtru ar wahrdu Stöhl in mehs effam zehlfufchi par augstu skohlneeku pee tahdas skohlas, kurrä no pascheem Indijereem jauni laudis tohp mahziti par mahzitajeem un behrnu skohlneekem. Tad wehl trescho effam nolikkufchi ihpafchi tamdeht, ka winsch ar grahmatu farakstifchanu Indijeru walloda preeksch draudses ustaisfchanas publejahs.

Teefcham kad mehs to wiffu apzerram, to Deews Kungs mums ihgabjujufcha gadda pee muhsu darba palihdsejis, tad mums nahk prahta, ka weens Indijeru dseefmu-taisitajs par to palma-kohku dseed, ka tas, itt la pateikdams tai semmei par labbu kophfchanu un audsfchanu, noleekahs ar faweem augteem lihds pat semmei. Lai mehs tad arri mahzamees, fwehtiti par pahrim no ta debbes-tehwa pee muhsu missiones darba, ka woi zil auglus nefsufchi, pasemmigi noleektees preeksch scha tehwa, kas ar leelu pazeefchanu panessihhs wiffus muhsu leelus greklus, ar kurreem mehs wiinnu apbehdinajufchi.

Un nu beidsot wehl to fallu:

Nudes pilfats Preeksch-Indias seemeta puffe ne zil ilgi no Entenderu kakra-spehta panemts. Nude, schis wahrds muhsu walloda tulkohts irr: tas neuswarrejams. Schis pilfahts pehz Indijeru wezzeem mahnu stahsteem irr ta weeta, fur tas deewelis Nama fawä gohda krehsla sehdeja pehz fawu eenaidneeku uswarrefchanas. Scha pilfata uswarrefchana lai mums par sihmi, ka fawä laika arri ta paganu beidsamais spehks suddin suddihs preeksch ta, kas pahr wiffeem spehzigaks, prohti tas lauwa no Juhdas zilts, kas arri Preeksch-Indiu sewim par laupijumu nehmis, kad winsch gruhti jihnijahs ar nahwi un elli tohs uswarredams.

Lihds kamehr tas noteek, tu Deewa draudse, ne mittejees zeestees un zerreht us to Kungu! Israela Deews irr un paleek taws patwehrums un spehks.

Behz schahm missiones finnahn draudse atkal dseedaja to perschinu:

Paleez ar fawu spehtu
Tu stiprais Kungs pee mums,
Prett pafauli un grehlu
Mums drohfschais patwehrums.

Tad wehl weens no teem mahzitajeem luhgschanas wahrduſ teize preeſch altara, un pa tam draudſe dſeedaja:

Paleez ar uſtizzibu
Pee mums Kungs apſchehneeks;
Ak, dohd mums paſtahwibu,
Tad buhs mums muhſchigs preeks!

Ar ſwehtſchanu un galla perſchinnu Deewa kalpoſchana nu beidsahs.

Behz puſſdeenas wehl tee mahzitaji ſanahze miſſiones leela ſkohlſas nammâ un ſarunnajahs par miſſiones leetahm un noſpreede, kâ joprohjam wiſſ pa gohdam jawalda par ſlawu tam Kungam, kaſ grihb pa-augſtinajams pee teem paganeem un wiſſâ paſaulê muhſchigi muhſchôs. Gr.

XXXII. Bar Deewa walſtibu paganu ſtarpâ.

8. Pakkaſ-Indias fallas.

b. Tahs leelas un tahs maſas Sundas fallas.

(2)

(Stattees Nr. 17).

No Jawas fallas tahtak us rihta puſſi garrâ rindê ſtahw tahs maſas Sundas fallas, no kurreham tahs leelakas irr Bali, Sumboke, Sumbawa, Flores, Timore, kohpâ ar wairak kâ 2 milj. eedſihwotajeem. No ſchahm tiffai Bali un Sumbakes fallas Ewangeliuma tizzibai irr atwehtas. Bali fallâ, kur tee laudis pee Indijeru tizzibas turrâhs un tadehl atraitnes us ſawu wihru behrehm tohp ſadedſinatâs, miſſionars Medhurſts 1831mâ gad. pee teem laudim pawiffam labbu prahtu ne atradde. Winnu Kehniſch tam aiſleedſe ar teem laudim runnaht un ſchohs apdraudeja, iffkatru ar gipti nonahweht, kaſ no teem miſſionareem ſahles jeb zittas leetas peenemſchoht. Kad Medhurſts par to ſchehlojahs, tad winnam atbildēja: Nekas juhs naw aizinajis ſchurp; ja tas jums ne patihl, tad eita atpakkak, no kurren juhs atnahkufchi. Bet miſſionars Cunis jaw 1838 g.

jaw glufchi zittadu prahtu atradde. Labpraht winnu peenehme un augſti gohdaja; neweens winnam ne aiſleedſe wiſ par tizzibas leetahm runnaht, wehl wairak, daudſfahrt winnu luhdſe, lai turpat paleekoht un tohs paganus mahzoht.

Ta treſcha no tahm leelahm Sundas fallahm irr Borneas falla. Ta ſtahw paſchâ widdû pa wiſſ ſahm tahm Pakkaſ-Indias fallahm un irr labbi leela, prohti 200 juhdses garra un 150 juhdses platte tikpat leela kâ Sprantſchu ſemme. Mehſ daud wairak no tahs ne paſiſtam ka ween tahs mallas pee paſchas juhſas. No ſchahm tahs prett wakkara puſſi irr ſemmas un weegli pee-eetamas, tahs zittas irr kalnainas un ſtahwas, un pa paſchu widdu irr labbi augſti kalni, no kurreem ſtraujas uppes no teff. Pirmee, kaſ no Ciropas tautahm ſcho fallu apmekleja, bija Portugiſchi. Portugiſchu gudre kuggu wirſneeks Nagulans 1521 tē peelaide Tomehr Portugiſcheem ne-iſdewahs wiſ apmeſteeks. No 1643. gadda Ollenderi tē uſmettahs un ihpaſchi ap wakkara mallas pilſatu un krepofu uſtaiffija. ko ſauz Pantonak, muhſu laikôs winni arr deenas mallu irr uſwarrejufchi, kur winneem peeder pilſahs ar wahrdu Banjare. Tomehr wehl ihpaſchi waldineeki irr diwejâs weetâs, prohti weenê kaſ Roti pilſatâ dſihwo pee deenas mallas, ohtri Brunai jeb Borneas pilſatâ ſeemela mallas. Schee un tâpat arri tee Ollenderi walda par kawdim no Malaijeſchu ſortes, kaſ wiſſi ſirdigi turrahſ pee Turku tizzibas; arri leels pulks Kineſen tē dſihwo, kaſ wiſſuwairak puhlejâhs ſeltu, ſudrobu, dahrgus alminus un zittas tahdas leetas wehl no teem kalneem iſrakt. Malaijeſchi wiſſuwairak no andeles un no laupifchanaſ dſihwo. Bes ſchee wehl pa widdus ſemmi dſihwo ſawadas ſortes kawdis, ko ſauz par Dajakeeſcheem. Tee irr meganti pagani, kaſ ahtri us kauſchanohs; kaſſch un affins iſleefchana winneem taſ leelakais preeks. Gr.

(Turplikam wairak.)

S i n n a .

Tahs miſſiones lantfahrtes ar 2 grahamatinahm par 7 kap. f. warr dabbuht Jelgawâ Awifchu nam m. No ſirds pateizam par tahm 22 rubl. f. ko Blihdenes un Stuhres muifchas draudſes aſſellejuſchas preeſch tizzibas beedreem **Rihta-Sibiria**; tâpat Gramsdes dr. par 29 rubl. 40 kap. un Lippaikes dr. par 1 rub. Wehl Gramsdes dr. par 23 rubl. 20 kap. preeſch **miſſionareem.** —3.

Gr i p w d r i f f e h t .

No juhrmallas-gubernements augſtas waldischanaſ ruffes: Collegienrath G. Blaeſe, Cenſor. Jelgawâ, tai 14. Septembers. 1859. No. 161.